

1.1 Yleiset palvelut

YLEISTEN PALVELUJEN TOIMIALAN SITOVAT TAVOITTEET, 1000 €

-	TA 2023	TA 2024	Muutos	
			€	%
Toimintatuotot	154 040	156 000	1 960	1,3
Toimintakulut	-578 593	-602 393	-23 800	4,1
Toimintakate	-424 553	-446 393	-21 840	5,1

Sitovat tavoitteet ovat ulkoisia tuottoja ja kuluja.

Toimintaympäristön kuvaus

Yleisten palveluiden toimiala koostuu peruspalveluiden palvelualueesta, sekä erityispalveluiden palvelualueesta, joka sisältää Kuopion yliopistollisen sairaalan ja muualle Pohjois-Savon hyvinvointialueelle tuotettavat erikoissairaanhoidon palvelut.

Hyvinvointialueella meillä on aito mahdollisuus toteuttaa yleisten palveluiden toimialalla toiminnallisuuteen, taloudellisuuteen ja vaikuttavuuteen perustuvaa asiakaslähtöistä integraatiota oman toimialamme palveluiden kesken, laajentaen sitä muillekin toimialoille.

Pohjois-Savon hyvinvointialueella esiintyvä korkea palvelutarve, viime vuosien aikana kehittynyt henkilöstöpula sekä hyvinvointialueen tiukasti määritelty rahoitus haastavat meitä muutoksessa. Muutoksessa onnistuminen edellyttää rohkeita, vaikuttavuuteen perustuvia ja ennakkoluulottomia uusia toimintamalleja hyödyntävää kehittämistyötä. Tiukkeneva talous edellyttää myös palvelutuotannon rakenteen ja palveluverkon uudelleen arviointia.

Yliopistollista sairaalaa ylläpitävä hyvinvointialue koordinoi lainsäädännön perusteella monia toimintoja yhteistyöalueella, näitä ovat muun muassa varautuminen, tutkimusyhteistyö ja jatkossa myös resurssien suunnittelu yhteistyöalueella.

Peruspalvelut

Peruspalvelut jakaantuvat palveluyksiköihin, jotka ovat sote-keskukset, työikäisten sosiaalipalvelut ja osastopalvelut. Sotekeskusten palveluilla tuetaan ja edistetään eri-ikäisten ja eri väestöryhmien hyvinvointia, järjestämällä laadukkaat ja riittävät peruspalvelut, hoitamalla ammattitaidolla ja asiakaslähtöisesti, niin fyysisiä kuin psyykkisiä sairauksia. Osastohoidolla turvataan hyvä perustason hoito integraatiossa ja luontaisessa yhteistyössä erikoissairaanhoidon kanssa. Työikäisten sosiaalipalveluiden tavoitteena on tukea työikäisiä asiakkaita elämänhallintaan, työhön, toimeentuloon ja opiskeluun liittyvissä asioissa sekä vähentää eriarvoisuutta. Työikäisten sosiaalipalvelut perustuvat useaan eri lainsäädäntöön.

Sotokeskuspalvelut

Tuottaa alueen väestölle hoitotakuun mukaisesti lääkäri-hoitajavastaanoton kiireettömät ja ei-kiireettömät palvelut, avokuntoutus- ja apuvälinepalvelut, matalan kynnyksen mielenterveys- ja päihdetyön palvelut sekä suunterveydenhuollon palvelut. Sotokeskus tuottaa keskitetyn hoitotarvikejakelun (jaettavat hoitotarvikkeet) muille toimialoille.

Osastopalvelut

Osastopalvelut sijaitsevat hoitoketjujen keskellä ja vastaavat päivystyksestä, avovastaanotolta ja erityispalveluista syntyvään jatkohoidon kysyntään. Hoitoon pääsulle ei ole erikseen asetettuja määräaikoja, mutta hoitoketjujen toimivuuden kannalta osastolle jatkohoitoon tulevien tulee päästä kohtuullisessa ajassa, kuten myös osastolta avohoitoon / tuettuihin palveluihin.

Työikäisten sosiaalipalvelut

Sosiaalihuoltolaki määrittelee ydintehtävät sosiaalityölle ja sosiaaliohjaukselle, jota tehdään työikäisen väestön kanssa. Työikäisten sosiaalipalveluissa on tunnistettu tarve varmistaa ja ylläpitää hyvinvointia ja sosiaalista turvallisuutta, vähentää eriarvoisuutta ja edistää osallisuutta uusien palvelumuotojen avulla (mm. etäpalvelut).

Erityispalvelut

Erityispalvelut jakaantuvat palveluyksikköinä viiteen: ydinyksiköt, operatiivinen keskus, lääkinnällisten palveluiden keskus, mielenterveys ja hyvinvointi sekä akuutti. Ne tarjoavat eritasoista erikoissairaanhoidoa Pohjois-Savon hyvinvointialueelle, yliopistollisena sairaalana vaativaa erikoissairaanhoidoa koko yhteistyöalueelle, sekä valtakunnallisesti (esimerkiksi Kansallinen Neurokeskus).

Erityispalvelut tuottavat palveluita keskitetyissä palvelupisteissä Kuopion Yliopistollisen Sairaalan kampusalueella (Puijon Sairaalakokonaisuus, Julkulan Sairaala, Alavan Sairaala) KYS Kampusalueelle avautuu keväällä 2024 Lainesairaala, joka korvaa Julkulan Sairaalan Mielenterveyden palveluyksikön palvelupisteinä. Lisäksi erityispalveluja tuotetaan Varkauden ja Iisalmen Sairaaloissa sekä osassa peruspalvelujen seutupalvelupisteitä.

Erityistason vuodeosastopalvelut

KYS Puijon sairaalassa on vuoden 2023 aikana otettu käyttöön Uuden Sydämen uudet tilat ja aloitettu ns vanhan osan saneeraus. Tilasuunnittelussa on toiminnallisesti onnistuttu hyvin. Henkilöstömäärä on rajoittanut täysimääräisen vuodeosastokapasiteetin käyttöönottoa. Samalla on aloitettu yhteinen tila- ja toimintasuunnittelu peruspalveluiden vuodeosastotoimintojen johdon kanssa Harjulan Sairaalan vuodeosastotoimintojen sijoittamiseksi Uuden Sydämen tiloihin vanhan osan peruskorjauksen valmistuttua.

Leikkaustoiminta

Pääosa leikkaustoiminnasta toteutetaan KYS Puijon Sairaalassa, mutta päiväkirurgian osalta myös Varkauden ja Iisalmen Sairaaloissa, mikäli se käytettävän anestesia- ja leikkauksen osalta on mahdollista.

Leikkaustoiminnan kokonaisuudesta noin 40 % on lyhytjälkihoitoista päiväkirurgiaa tai ilman vuodeosastojaksoa tapahtuvaa, jolloin potilas pääsee kotihoitoon leikkauksen jälkeen seuraavan aamuna.

Leikkaustoimintaa toteutetaan myös polikliinisissä yksiköissä esim silmätaudeilla.

Ajanvarauspolikliininen toiminta

Kiireetöntä ajanvarauspolikliinistä toimintaa tuotetaan KYS Kampuksen sairaaloiden lisäksi Varkauden ja Iisalmen Sairaaloissa, sekä osassa seutupalvelupisteitä. Potilaiden ensikäynnit, sekä hoidonpöytäkirjan mukaiset kontrollikäynnit toteutetaan ajanvarauksella.

Päivystyksellinen ja ympärivuorokautinen toiminta

Hyvinvointialueen järjestämävastuulla oleva ensihoitopalvelu on osa sosiaali- ja terveydenhuollon päivystysjärjestelmään ja tuotetaan osana erityispalveluja palveluyksikkö Akuutista, jossa se on integroitu osaksi päivystysyksikköä, sosiaalipäivystystä, sekä hoitolaitosten välistä potilassiirtotoimintaa.

Pohjois- Savon HVA on Yliopistollista Sairaalaa ylläpitävä hyvinvointialue, jolla on lakisääteinen velvoite järjestää ympärivuorokautinen ensihoitolääkäripäivystys koko YTA alueelle. Tätä tehtävää varten palveluyksikkö Akuutti vastaa YTA ensihoitokeskuksen tehtävistä joihin ensihoitolääkäripäivystys kuuluu. Ensihoitolääkäripäivystyksen tuottaminen tapahtuu osana lääkärihelikopteriverkostoa Kuopion tukikohdasta, josta lentotoiminnan osalta vastaa Valtion erillistehtäväyhtiö FinnHEMS Oy.

KYS Puijon Sairaalassa ylläpidetään Terveydenhuoltolain mukaisesti ympärivuorokautista säädösten edellyttämää laajaa päivystysyksikköä. Varkauden ja Iisalmissa ylläpidetään ympärivuorokautista perusterveydenhuollon päivystysyksikköä STM:n poikkeusluvalla. Osana laajaa päivystysyksikköä toimii myös sosiaali- ja kriisipäivystys. Näistä tehtävistä vastaa palveluyksikkö Akuutti.

Lain aiheuttamat muutokset

Yleisen palveluiden toimialalla suurimmat lainmuutokset ensivuoden talousarviota ajatellen koskevat peruspalveluita.

Peruspalvelut

Sotekeskuspalvelut

Hoitotakuun lainsäädäntö muuttui 1.9.2023. Tämä tarkoittaa, että hoitoon tulee päästä 14 vuorokauden kuluessa hoidon tarpeen arvioinnista lääkäri-hoitajavastaanoton, avokuntoutuksen sekä mielenterveys- ja päihdepalvelujen osalta. Hoitotakuun kiristyminen koskee tilanteita, joissa yhteydenoton syynä on sairastuminen, vamma, pitkäaikaissairauden vaikeutuminen, uusien oireiden esille tulo ja toimintakyvyn aleneminen. Hoitotakuu koskee sekä fyysisiä että psyykkisiä terveysongelmia. Muissa tilanteissa hoitoon on päästävää kohtuullisessa ajassa, kuitenkin vähintään kolmessa (3) kuukaudessa hoidontarpeen arviosta tai hoito- ja kuntoutussuunnitelman mukaisesti. Hoitotakuun kiristyminen tarkoittaa esimerkiksi todistuksen saamista määräajassa, jotka kuuluvat nyt kolmen (3) kuukauden hoitotakuuseen aiemmasta poiketen. Suun terveydenhuollossa hoitotakuu kiristyi neljään (4) kuukauteen.

Työikäisten sosiaalipalvelut

Sosiaalihuoltolain 24 b §:n (29.12.2022/1280) mukaan hyvinvointialueen on järjestettävä päihteitä ongelmallisesti käyttäville henkilöille päiväkeskuspalvelua, jossa perustarpeisiin vastaamisen lisäksi tarjotaan sosiaaliohjausta. Lainsäädäntö on tullut voimaan 1.7.2023.

Hallitusohjelma sisältää useita eri toimenpiteitä mm. perustoimeentulotuen ja asumistuen heikennyksiin liittyen. Toimenpiteillä on merkitystä kaikista heikoimmassa asemassa olevien asiakkaiden taloudelliseen tilanteeseen. Odotetavissa on, että täydentävän ja ehkäisevän toimentulotuen hakijoiden määrä tulee kasvamaan

Erityispalvelut

Erityispalveluissa ei ole tiedossa toimintaan vaikuttavia lainsäädäntömuutoksia. Jo olemassa oleva lainsäädäntö sisältää laajasti säädöksiä potilaan oikeudesta saada tarvitsemaansa hoitoa sekä liittyen hoidon tarpeen arviointiin ja hoitoon pääsyyn. Tiukkeneva talous haastaa erikoissairaanhoidon siltä osin, kuinka yhteensovitetaan talouteen sopeutettava toiminta ja potilaan lakisääteisten palvelujen tuotanto riittävässä laajuudessa.

Toiminnan painopistealueet

Vuonna 2024 toimialan merkittävimmät painopisteet ovat palvelurakennetta kehittämällä vahvistaa peruspalveluita, palvelujen painopisteen siirtoa kevyempiin palveluihin, mutta samalla taata laadukkaat erikoissairaanhoidon palvelut kokonaiskustannus vaikuttavasti. Erikoissairaanhoidon palveluiden on integroiduttava muiden sotepalveluiden kanssa kehittämällä ja ottamalla käyttöön huolella valmisteltuja hoitoketjuja ja –prosesseja. Näiden kehittämisessä on huomioitava myös digitaalisten palveluiden kehittäminen.

Toimialan kehittämiskohteita ovat yleisesti myös tiedolla johtaminen, palveluprosessit sekä asiakaslähtöisyyden ja -asiakaskokemuksen sekä osallisuuden lisääminen. Toimiala tekee tiivistä yhteistyötä muiden toimialojen ja hankkeiden kanssa.

Peruspalvelut

Sotekeskuspalvelut

Painopisteenä on asiakkaiden ohjaaminen oikea-aikaisesti oikealle ammattilaiselle hoidontarpeen arvion perusteella ja tuottaa hoitotakuun rajoissa laadukkaat ja vaikuttavat avovastaanottopalvelut.

Osastopalvelut

Osastopalveluiden painopistealueet ja perustehtävät ovat akuutin terveysongelman ratkaisu ja/tai pitkäaikaissairauden tasapainottuminen niin, että potilas pystyy odotettavissa olevan toimintakykynsä mukaisesti mahdollisimman omatoimiseen ja osallistuvaan arkeen. Näiden lisäksi osastopalvelut vastaavat perus- ja vaativan tason osastokuntoutuksesta sekä elämän loppuvaiheen hyvästä A- ja B- tason ympärivuorokautisesta palliatiivisesta hoidosta ja saattohoidosta. Palveluketjun sujuvuus on kiinteässä yhteydessä ikääntyneiden kotiin annettaviin, tuettuihin asumispalveluihin ja erityispalveluihin, joten toiminnan painopistealueena on näiden toimintojen yhteensovittaminen ja integraatio.

Työikäisten sosiaalipalvelut

Toiminnan painopisteenä on ennaltaehkäisevien palvelujen ensisijaisuus. Painopistealueena on riittävän varhain ja oikea-aikaisesti tunnistettu avun tarve sekä oikein kohdennetut, integroidut sosiaali- ja terveystyöpalvelut, jotka ehkäisevät ongelmien kasaantumista, vähentävät kustannuksia ja takaavat oikea-aikaisen tuen asiakkaille. Painopisteenä on kehittää palvelukäytäntöjä varhaisen ja kevyen tuen tarpeeseen ja erityisen tuen tarpeessa olevien henkilöiden moniammatillisten palvelukäytäntöjen luomiseen.

Erytyispalvelut

Erikoissairaanhoidon palveluissa painopisteenä on laadukkaiden erikoissairaanhoidon palveluiden tuottaminen omalle hyvinvointialueelle sekä ltäiselle yhteistyöalueelle ja osin myös kansallisesti. Toiminnan muutoksessa keskiössä tulevat olemaan vuodeosastotoiminnan keventäminen, leikkaustoiminnan kehittyminen entistä enemmän lyhytjälkihoitaiseksi sekä sairaalatoiminnan rinnalle tuleva kotisairaalan ja ensihoitopalvelun yhdessä tuottama kotiin vietyjen sairaalapalvelujen uudistaminen

Ydinyksiköt ja operatiivinen yksikkö

Tuotamme laadukkaita erikoissairaanhoidon diagnostisia- ja hoitopalveluita Pohjois-Savon hyvinvointialueelle sekä sen Yhteistoiminta-alueelle. Sote-uudistuksen mukaista seutupalvelua jatketaan palveluverkkouudistuksen mukaisissa puitteissa.

Lääkinnälliset palvelut

Tuotamme laadukkaita erikoissairaanhoidon ja apteekin palveluita ja jatkamme myös sote-uudistuksen mukaista seutupalvelua. Huomioimme väestön ikärakenteen ja kehityksen toiminnassamme. Kehitämme hoitoketjuja, prosesseja ja vaikuttavuutta. Olemme esittäneet

diabeteksen ja vajaaravitsemuksen hoidon tehostamista sekä palliatiivisten palvelujen kehittämistä vuodelle 2024.

Mielenterveys ja hyvinvointipalvelut

Tuotamme laadukkaita erikoissairaanhoidon nuorisopsykiatrisia, aikuispsykiatrisia sekä päihdepsykiatrisia palveluita Pohjois-Savon hyvinvointialueelle sekä yhteistoiminta-alueelle. Mielenterveyspalveluiden toiminnan kehittäminen henkilökunnan kouluttamisen ja yhtenäisten tutkimus - ja hoitolinjausten uudistamisella on tarpeellista palveluiden laadukkuuden varmistamiseksi. Omavalvontaa käytämme aktiivisesti kyetäksemme tunnistamaan kehittämistarpeet.

Akuutti

Tuotamme lakisääteiset terveydenhuollon ja sosiaalihuollon ympärivuorokautiset päivystyspalvelut sekä ensihoitopalvelut koko Pohjois-Savon hyvinvointialueelle laadukkaasti ja lainsäädännön asettamien vaatimusten mukaisesti. Ensihoidon osalta lisäksi ensihoitolääkäritoimintaa tuotetaan koko YTA-alueen laajuksena.

Talouden tasapainon saavuttaminen

Yleisten palveluiden toimialan talousraami on erittäin tiukka ennusteen 2023, siirtyvien sijaismenojen, valtakunnallisten palkkatkaisujen ja palkkaharmonisaation, yleisen hintakehityksen ja toiminnassa tapahtuvien muutosten vuoksi. Talousarvion 2024 laadinnassa on huomioitu tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman tavoitteet sekä palvelustrategia, kun talouden kannalta välttämättömiä sopeutuskeinoja on lähdetty viemään eteenpäin. Talouden tasapainon saavuttaminen vuonna 2024 edellyttää ohjelmien mukaisten tavoitteiden muutoksia toiminnassa ja henkilöstön resurssoinnissa sekä onnistumista niissä. Ennen hyvinvointialue aikakautta syntynyt hoitovelka ja siitä johtuva, edelleen paheneva hoitotakuun toteutumattomuus haastaa toimialan sille asetetuissa taloudellisissa raameissa, jotta hoitotakuulainsäädännön mukaisesti toiminta saatettaisiin lain hengen mukaisesti ajan tasalle. Yleisten palveluiden toimialan saamassa talousarvioraamissa ei ole osoitettu erillistä rahoitusta hoitotakuun toteuttamisen näkökannalta tai ennen HVA uudistusta kertyneen (mm. koronapandemia, hoitajalakko) hoitovelan purkamiseksi.

Peruspalvelut

Sotokeskuspalvelut

Talousarvion 2024 laadinnassa on huomioitu sotokeskuspalveluiden osalta muun muassa tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman tavoitteet sekä palvelustrategia. Toimintatuotto tavoitteeksi asetettu 16M€ on optimistinen, sillä tulokertymä tulee pääosin asiakasmaksuista eikä vuoden 2023 osaltakaan päästä ennusteen mukaiseen arvioon. Annetun talousraamin saavuttamisessa on haasteita, koska toimintakuluista noin 60–70 %:a on henkilöstömenoja. Sotokeskuspalveluiden osalta investointien määrä on hyvin vähäinen, lähinnä suun

terveydenhuollon puolella. Talousarviossa ei ole voitu myöskään huomioida palveluiden ostoissa näkyvää inflaatiota. InHouse yhtiöiden kustannukset ovat olleet vuoden 2023 jo ennakoitua suuremmat, joka vaatii tarkastelua myös vuoden 2024 aikana.

Talousarvioraamissa 2024 on vähennetty reilusti henkilöstövuokrauksen osuutta ja määräaikaisen henkilöstön palkkakuluja. Vakinaisen henkilöstön palkkakustannuksissa ei ole voitu huomioida kaikkia jo tiedossa olevia korotuksia. Materiaalihankintoihin ei ole pystytty budjetoimaan täysimääräisesti vuoden 2023 ennustetun toteuman mukaisesti.

Talouden tasapainon saavuttaminen vuonna 2024 edellyttää ohjelmien mukaisten tavoitteiden muutoksia toiminnassa ja henkilöstön resurssoinnissa sekä onnistumista niissä.

Osastopalvelut

Nykyisen osastopalveluverkoston ylläpito talousarvion 2024 mukaisten sopeuttamisvaateiden (noin 7M€) ja saatavissa olevan henkilöstön mukaisesti on epärealistista. Nykyisen palveluverkoston mukainen toiminnan ylläpito vaatii kaikilla hyvinvointialueen osastoilla kolmen (3) kuukauden mittaisia sulkuja talousarvion 2024 raamiin pääsemiseksi. Edellä mainitun vuoksi osastopalveluissa on harkittava vaihtoehtoa, jossa palveluverkostoa tiivistetään kahden-kolmen (2–3) yksikön verran.

Talousarviossa on tehty toimintakuluvähennyksiä muun muassa henkilöstön palkkakustannuksista, aineista, tarvikkeista ja palveluiden ostoista. Talousarvion toimintatuotto tavoite on optimistinen. Toiminnan supistuminen henkilöstön saatavuuden mukaiseksi vähentää kokonaistulokertymää, johon vaikuttavat myös loppuvuodesta aiheutuva maksukaton täytyminen.

Työikäisten sosiaalipalvelut

Hallitusohjelman kirjausten toteutuessa Kelan ensisijaiset etuudet eivät riitä kattamaan kuntalaisten välttämättömän ja viimesijaisen toimeentulon tarvetta. Tämä tarkoittaa, että hyvinvointialueelta myönnettävän täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen tarve tulee lisääntymään. Talousarvioraamiin pääsemiseksi on vuoden 2024 talousarviossa täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen osuutta jouduttu vähentämään yhteensä (1) miljoonaa euroa.

Erityisasumispalvelujen kokonaisuuden hallinta on ollut haastavaa järjestämistavan, sopimushallinnan, palvelun laadun sekä kustannusten seurannan osalta. Erityisasumispalvelut kilpailutetaan em. syistä. Kustannustaso ostopalveluissa tulee nousemaan kilpailutuksen myötä. Talousarvioraamiin pääsemiseksi erityisasumispalveluihin on kohdennettu (1) miljoonan vähennys. Talousarviossa ei ole pystytty huomioimaan hinnankorotuspainetta kilpailutuksen osalta, joka on vähintään 800 000–1 000 000 euroa.

Erityispalvelut

Ydinyksiköt

Menoraamissa pysyminen edellyttää realistisuuden kannalta haasteellisia leikkauksia (8,1 M€). Lakisääteiset palvelut on turvattava, joten taloutta pyritään sopeuttamaan säästö- ym. palkattomilla henkilöstön vapailla, jalkautuvien palveluiden karsimisella, lääkärisijaisten käytön vähentämisellä, tarvikkeiden käytön säätelyllä ja kilpailutuksin, kuntoutuksen sekä jononpurkuleikkausten ostopalvelujen vähentämisellä ja laboratoriokustannuksia karsimalla. Kuntoutus sai talouden vaivoin sopeutettua menoraamin mukaiseksi. Lakisääteisten apuvälineiden arviointi- ja luovuttamiskäytäntöä HVA:lla voidaan yhdenmukaistaa ja hintoihin voidaan vaikuttaa kilpailutuksin. Lisäsopeutus vaatisi myös fysioterapeuttien iltatyön lopettamista, mikä puolestaan heijastuisi vaikeassa hoitotakuutilanteessa olevan ortopedian leikkaustoimintaan heikentävästi. Kuntoutuksen päivöosaston lakkauttaminen puolestaan jättäisi kroonisista kivuista ja laajoista toiminnallisista oireista kärsivät potilaat peruspalveluiden vastuulle. Ortopedian hoitotakuujonon purkuun on suunnitteilla kehittämishanke, johon anotaan rahaa Strategian ja kehittämisen alueelta.

Operatiivinen keskus

Annettu menoraami ei mahdollista nykytasoisia palveluita, ja jatkossa tullaan vaatimaan tarkkaa suunnittelua sekä muutosta palvelukokonaisuuksien uudistamiseksi, jotta kaikki lain velvoitteet huomioiden muutos voidaan toteuttaa.

TA-kierroksella on kuitenkin löydetty joukko rationaalisia säästökohteita, mutta niiden kustannusvaikutus on riittämätön menoraamiin pääsemiseksi ja osassa niistä kustannusvaikutus tulee vasta tulevana vuosina.

Merkittävä osa säästöistä tulee kertymään työajan vähentämisestä, jolloin seurauksena tulee olemaan erityisesti kiireettömään polikliinisen hoitoon pääsyn viivästyminen.

Lääkinnälliset palvelut

Talousarvioon jouduttiin tekemään realistisuuden näkökannalta haastavia leikkauksia. Taloutta pyritään saamaan tasapainoon lääkkeiden ja laboratorionäytteiden kilpailutuksella, säästö- ym. palkattomilla henkilöstön vapailla, lopettamalla lääkkeenvalmistus lisäalasta, karsimalla laboratoriokustannuksia, kilpailuttamalla tarvikkeita yhdessä hyvinvointialueen kanssa edullisempaan vaihtoehtona. Taloutta saadaan tasapainoon myös lisäämällä digitaalisia palveluja. Myös kliinisten lääketutkimusten lisääminen tuo säästöjä.

Mielenterveys ja hyvinvointipalvelut

Talousarvio 2024 raami on ensimmäisen hyvinvointialueen toimintavuoden toteumaennusteeseen nähden ainakin noin 3 M € alle toteuman. Tämä tuottaa tarpeen sopeuttaa toimintoja kustannussäästöihin pyrkien. Palvelujen ostot ylittävät ennusteen mukaisesti tämän vuoden talousarvion 15 M €. Niuvanniemen ja Vanhan Vaasan hoitokustannusten vähentäminen, Päihdepalvelusäätiön sopimuksen uudelleen tarkastelu sekä ostopalvelulääkäritoiminnan vähentäminen voisivat tuoda säästöjä. Myös muut

maksusitoumuksin tuotettavat ulkopuolelta ostettavat asiakaspalvelut tulisi saada vähenemään omaa toimintaa lisäämällä.

Akuutti

Palveluyksikkö akuutin toimintakulujen osalta sopeuttamistarve suhteessa vuoden 2024 raamiin on yhteensä noin 5,5 miljoonaa euroa. Akuutin palvelutuotanto on suurelta osin lakisääteistä palvelua, minkä supistaminen ei ole mahdollista. Kestävälle pohjalle rakentuvan vastuullisen taloussuunnittelun toteuttaminen yksin palveluyksikön sisäisin leikkauksin ei ole mahdollista, vaan se edellyttää toimialat ylittävää yhteistä palvelukokonaisuuksien tarkastelua ja uudelleen suunnittelua realistisen siirtymäajan puitteissa. Pitkittyneet häiriötilat palveluketjujen toiminnassa ovat aiheuttaneet päivystyspalveluiden kroonistunutta kuormittumista. Erityisesti peruspalveluiden palveluntuotannon ongelmat ovat johtaneet epätarkoituksen mukaisesti potilaiden ylivuotoon päivystyspalveluiden piiriin ja vastaavasti ikääntyneiden palveluissa, että osastopalveluissa ilmenevät henkilöstöhaasteet ovat merkittävästi vaikeuttaneet potilaiden jatkohoitoon siirtymistä ja siten ajoittain jopa moninkertaistanut päivystyspotilaiden läpimenoaikoja. Ilmiöstä johtuen, tyypillisesti osastohoitoa kalliimmasta päivystyksellisestä hoidosta aiheutuvien kustannusten kasvua on ollut mahdotonta hallita. Kasvava kustannuskehitys on mahdollista katkaista kehittämällä potilaiden kotiutumisprosesseja sekä jatkohoitomahdollisuuksia yli palveluyksikkö ja toimilinjaraajojen.

Henkilöstön riittävyys erityisesti osaamisen näkökulmasta on osoittautunut suureksi haasteeksi varsinkin päivystyspalveluiden osalta. Tästä johtuen ylitöiden ja erilaisten hälytysrahojen käyttöä on jouduttu hyödyntämään ennakoitua enemmän, mikä on johtanut henkilöstökulujen ylittymiseen. Työn houkuttelevuuden lisäämiseksi kehitteillä on mm. uraporrasmallin mukaisen palkkarakenteen kehittäminen päivystykseen, mutta sillä tavoiteltavat kustannusvaikutukset ovat arvioitavissa vasta vuosien aikajänteellä.

Tavoitteet/toimenpiteet

Peruspalvelut

Sotokeskuspalvelut

Sotokeskuksen tavoitteena on tuottaa hoitotakuun rajoissa väestön tarvitsemat avovastaanottopalvelut tasapuolisesti asuinpaikasta riippumatta.

Osastopalvelut

Osastopalveluiden tavoitteena ovat laadukkaat, asiakaslähtöiset, potilasta ja hänen läheisiään osallistavat asiantuntevat ja luotettavat terveydenhuollon palvelut. Palvelut järjestetään omana toimintana yhteistyössä HVA:n muiden toimijoiden kanssa. Ostopalvelua käytetään maksusitoumuksina vain muiden HVAn osastoille akuutti- tai erityistilanteissa joutuneiden potilaiden hoitoon.

Työikäisten sosiaalipalvelut

Työikäisten sosiaalipalveluissa turvataan yhdenvertaisin perustein tarpeenmukaiset, riittävät ja laadukkaat sosiaalipalvelut sekä muut hyvinvointia edistävät toimenpiteet. Lisäksi tehtävänä on turvata asiakaslähtöinen yhteistyö eri toimijoiden kesken. Työikäisten sosiaalityö ja sosiaaliohjaus ovat muutosta tukevaa asiantuntijatyötä, jossa rakennetaan yhdessä asiakkaan kanssa asiakkaiden tarpeita vastaava tuen ja palveluiden kokonaisuus ja seurataan sen toteutumista ja vaikuttavuutta. Työikäisten sosiaalipalveluita järjestetään omana toimintana, ostopalveluna sekä palvelusetelillä.

Erityispalvelut

Ydinyksiköt

Tavoite on tuottaa korkeatasoisia, vaikuttavia ja hinnaltaan kilpailukykyisiä palveluja PS-hyvinvointialueen ja yliopistollisen sairaalan YTA-alueen väestölle ja hoitopaikan valinnan vapautta käyttäville potilaille, keskittämisesetukseen ja hoitotakuun mukaisesti. Kehitämme lyhythoitoprosesseja leikkaushoidossa, digihoitopolkuja sekä virtuaalivastaanottoa ja hoidon vaikuttavuutta. Koko hyvinvointialuetta tukevia digitaalisia alustoja tullaan käyttämään diagnostisten tutkimusten lausunnoissa ja konsultaatioissa.

Operatiivinen keskus

Lyhytjätkihoitoisen kirurgian kehittäminen edelleen. Vuodeosastohoidon kysynnän vähentäminen. Päivystysleikkaustoiminnan järjestelyiden uudelleenarviointi.

Lääkinnälliset palvelut

Tavoite on kehittää digitaalisia palveluita asiakasnäkökulma huomioiden, lisätä kilpailutusta, hyödyntää laaturekisterejä, pitää työturvallisuudesta, mukaan lukien työhyvinvointi, ennakoivasti huolta. Tavoitteena on edelleen pitäytyä hoitotakuussa.

Mielenterveys ja hyvinvointipalvelut

Tavoitteena on kehittää mielenterveyspalveluja vastaamaan hoitotakuun mukaisesti potilaiden tarpeisiin. Potilaslähtöinen palvelujen kehittäminen on ensisijaista. Pyrimme panostamaan myös perustason mielenterveyspalvelujen tukemiseen konsultaatiopalveluja kehittämällä sekä ohjaamalla matalan kynnyksen palvelujen käyttöä perustasolla.

Akuutti

Tavoitteenamme on tuottaa asiakas- ja potilaslähtöisesti laadukkaita ja korkeatasoisia päivystys sekä ensihoitopalveluita Pohjois-Savon hyvinvointialueella ja YTA -alueella hyödyntäen palveluketjujen ja hoitoprosessien kehittämistä sekä uusien, kevyempien ja samalla kustannustehokkaampien toimintamallien kehittämistä poikkihallinnollisesti yli palveluyksikkö, toimilinja ja toimialuerajojen.

Henkilöstö

Henkilöstön riittävyys ja saatavuus haastaa koko yleisten palveluiden toimialaa. Toimiala on aktiivinen henkilöstön saatavuuden vahvistamiseen, kansainväliseen rekrytointiin, työhyvinvointiin ja pitovoiman lisäämiseen liittyvissä kokonaisuuksissa. Toimiala osallistuu terveyden- ja sosiaalihuollon ammattihenkilöiden koulutukseen yhteistyössä Sakkyn, Savonian ja Itä-Suomen yliopiston kanssa. Oppilaitosten opetus on muuttunut yhä vahvemmin työssäoppimiseksi.

Peruspalvelut

Sotokeskuspalvelut

Henkilöstövajetta on sekä lääkäri- että hoitohenkilöstössä. Rekrytointivaikeudet painottuvat enimmäkseen pohjoiselle ja läntiselle alueelle, mutta koko HVA tasolla tarvitaan toimia veto- ja pitovoiman parantamiseksi. Toimintojen turvaamiseksi joudutaan miettimään uusia toimintamalleja, mm. etänä tuotettavien palveluiden laajentamista sekä palveluiden tuottamista alueen sisällä keskitetysti. Palvelustrategia vaatii kirkastamista myös siltä osin, mitä erityispalveluita on tarpeen tuottaa sotekeskuksiin.

Osastopalvelut

Organisaation johto ja esihenkilöt sitoutuvat valmentavan johtamisen viitekehyksen mukaisesti henkilöstön työkyvyn, työturvallisuuden ja työhyvinvoinnin vahvistamiseen. Henkilöstöresurssia kohdennetaan potilaiden hoidontarpeen mukaisesti huomioiden työyksiköiden haasteet, kuormitus ja työturvallisuus. Aktiivisen tuen toimintamallia hyödynnetään aktiivisesti sairauspoissaolojen alentamiseksi. Ammatillista osaamista vahvistetaan yhdessä asiantuntija- ja koulutusorganisaatioiden kanssa, kiinnitetään huomiota käytettävissä oleviin tietoteknisiin ratkaisuihin sekä edistetään monialaista ja moniammatillista yhteistyötä eri ammattiryhmien välillä. Osastopalvelut toimivat osana terveydenhuollon ammattihenkilöiden ja erikoistuvien lääkäreiden oppimisympäristöä, jolla vahvistetaan rekrytointia ja turvataan riittävä ja osaava henkilöstö alueella.

Työikäisten sosiaalipalvelut

Työttömiin työnhakijoihin liittyvä aktivointisuunnitelmatyö ja monialainen yhteispalvelu on osoittautunut henkilöstön osalta haasteeksi. Sosiaalipalveluilla on lakisääteinen velvoite osallistua ko. palvelukokonaisuuksiin. Edellä mainittua työtä tehnyt henkilöstöresurssi on jäänyt peruskuntiin hyvinvointialueen siirron myötä, eikä korvaavaa henkilöstöresurssia toimintaan ole pystytty osoittamaan hyvinvointialueen toiminnoista. Työntekijöiden vaihtuvuus ja rekrytointivaikeudet johtavat siihen, että samaa henkilöstöresurssia käytetään eri palvelupisteissä, jolloin liikkuminen lisääntyy. Sähköisten palvelukanavien käyttöä kehitetään asiakkaiden palveluntarpeisiin vastaamiseksi. Työhyvinvointia lisätään valmentavalla johtamisella sekä lähiesihenkilöiden ja palveluyksikön sisäisen tiimityön antaman tuen vahvistamisella. Talousarvioesitys 2024 ei sisällä henkilöstöresurssi lisäyksiä.

Erityispalvelut

Henkilöstön osalta panostamme huippuosaamiseen, kehittämiseen ja työhyvinvointiin. Kannustamme tutkimuksen tekemiseen, luomme sille hyvät edellytykset ja pidämme huolta korkeatasoisesta opetuksesta myös veto- ja pitovoimatekijänä. Tavoittemme on myös sopeuttaa perustoimintaamme vähenevän henkilöstön tilanteeseen.